

1821-2021

ΑΓΝΩΣΤΑ ΠΡΟΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ

Ανεκτίμητος και αδαπάνητος, ακένωτος και όντως του εθνικού φρονήματος εμπνευστικός είναι ο πλούτος ο οποίος κρύπτεται ως μαργαρίτης στα προεπαναστατικά και κατά την διάρκεια της επανάστασεως ιστορικά κείμενα, ήτοι τις αψευδείς ιστορικές πηγές των αυτοπτών και αυθήκων μαρτύρων, οι οποίοι έζησαν εκ του σύνεγγυς όλα τα γεγονότα εκείνης της κρίσιμης για την ίδια την επιβίωση του υπόδουλου Γένους χρονικής περιόδου, και εν συνεχεία με την μορφή κυρίως των ιστορικών «*Απομνημονευμάτων*» κατέθεσαν εγγράφως την αληθή μαρτυρία τους για τα γενόμενα με λεπτομερείς περιγραφές και άγνωστες παντελώς στους πολλούς αναφορές που κινούν το ενδιαφέρον του αναγνώστη προκειμένου να γνωρίσει και την αθέατη πλευρά την όλης προεπαναστατικής προετοιμασίας του υποδούλου Γένους εναντίον του Οθωμανού δυνάστου κατακτητή και τυράννου χάριν την πολυποθήτου και περιποθήτου Ελευθερίας.

Όταν λοιπόν ο **Φώτιος Χρυσανθόπουλος ή Φωτάκος** (1798 - 13 Σεπτεμβρίου 1879), αγωνιστής της Ελληνικής Εθνικής Επανάστασεως του 1821, υπασπιστής του Γέρου του Μοριά, Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, και συγγραφέας, απεφάσισε να συγγράψει εν είδει «*Απομνημονευμάτων*» τα ιστορικά γενόμενα της Ελληνικής Επανάστασεως κατά τον ιερό αγώνα της Εθνικής Παλιγγενεσίας το έπραξε διότι, όπως ο ίδιος γράφει στο προλογικό του σημείωμα, «*Είναι εντροπή, φίλε, ο Πελοποννήσιος, ο Στερεοελλαδίτης, ο Νησιώτης, ο Έλλην οποιουδήποτε τόπου να μη γνωρίζη γνήσια τα κατορθώματα των πατέρων του, αλλά να διαβάξη ιστορήματα ανούσια*».

Ο Φωτάκος αναφερόμενος στην έσω της ψυχής και καρδίας γέννηση της πίστεως και ελπίδος των ραγιάδων Ρωμιών ότι είχε έλθει επιτέλους το πλήρωμα του χρόνου για την αποτίναξη του δυσβάσταχτου και επονεϊδιστου οθωμανικού τυραννικού ζυγού, παραθέτει μετά πάσης γλαφυρής και παραστατικής λεπτομερείας τα της προετοιμασίας των μέχρι τότε σκλάβων του Σουλτάνου προκειμένου άπαντα να είναι καλώς καμωμένα κατά την μεγάλη εκείνη ημέρα και ώρα της εθνεγερσίας. Γράφει δε τα κάτωθι ως εξής: «*Όλαις ταις νύκταις οι Έλληνες τουφεξίδες (οπλοποιοί, σιδηρουργοί, ξυλουργοί και άλλοι εδούλευαν κρυφά από τους Τούρκους και από ταις γυναίκες των τα αναγκαία του πολέμου και ήτοιιν εμποδισμένον και αφωρισμένον να κάμνουν μεταξύ τους φιλονικείας και εξηγήσεις διά τον μέλλοντα σκοπόν των. Διά τούτο καθένας εργάζετο κρυφά εις το σπίτι του, διώρθωνε το τουφέκι του, επλάινε τα πιστόλια του, επήγαιεν εις το λόγγο και έχυνε βόλια με το μονοκάλουπον και καθ' όλα προετοιμάζετο. Ό, τι άκουαν οι Έλληνες περί της ελευθερίας των το επίστευαν και εφαρμόσθη η κοινή παροιμία, να μου λέγης ό,τι αγαπώ και το πιστεύω. Επίστευαν την άόρατον αρχήν (της Εταιρίας) και τους λόγους των αποστόλων τους ενόμιζαν λόγους Θεού...».*

Επειδή μάλιστα οι κατά τόπους Οθωμανοί Μπέηδες και Αγάδες καθώς και οι λοιποί Οθωμανοί αξιωματούχοι είχαν αρχίσει να υποψιάζονται ότι οι υπόδουλοι ραγιάδες προέβαιναν σε κινήσεις άγνωστες μέχρι τότε οι οποίες υποδήλωναν τρόπον τινά ένοπλη

προετοιμασία, προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να εκμαιεύσουν το καλώς κρυπτόμενο σχέδιο των Ρωμιών άλλοτε με απειλητικά ερωτήματα και άλλοτε με κανακέματα για να τους καλοπιιάσουν προκειμένου να αποκαλύψουν το μεγάλο μυστικό, χωρίς όμως κανένα αποτέλεσμα διότι οι πολυμήχανοι και πανευφυείς Έλληνες ήταν καλά δασκαλεμένοι από τους κατά τόπους ηγήτορες και κεφαλές του αγώνα, οπότε πάντοτε είχαν μία έτοιμη και πειστική απάντηση στα πιεστικά και πονηρά, δόλια και παγιδευτικά ερωτήματα των Οθωμανών για να αποφεύγουν την ενοχοποίησή τους και να διαφεύγουν τον κίνδυνο να συλληφθούν και να θανατωθούν ως επαναστάτες κατά του Σουλτάνου. Ο Φωτάκος ως αυτόπτης και αυτήκοος μάρτυρας όλης της καταστάσεως η οποία επικρατούσε κατ' εκείνες τις κρίσιμες ημέρες και ώρες γράφει σχετικώς τα κάτωθι: *«Οι Τούρκοι έβλεπαν την κίνηση των Ελλήνων, ότι δεν έχουν καθώς προτίτερα, και ότι εσυνάζοντο εις πολλά μέρη και διά τούτο επονηρεύθησαν διά τους ραγιάδες των. Ετεχνάσθησαν μυρίους τρόπους διά να ξεσκεπάσουν τίποτε, τους υπόσχοντο να τους δώσουν χρήματα διά να αγοράσουν βώδια, να τους χαρίσουν χωράφια, τους εβάπτιζαν παιδιά και εκέρνων ταις μητέραις διά κουμπάραις κατά την συνήθειαν, τους εκαλοείχαν και τους έδειχναν τάχα ότι τους αγαπούν, αλλά τίποτε δεν εμπορούσαν να μάθουν, διότι οι Έλληνες επροσποιούντο ότι δεν εννοούσαν τίποτε.*

Άκουαν οι Τούρκοι λόγια ότι οι Έλληνες αρματώνονται διά να επαναστατήσουν, τα έλεγαν, των Ελλήνων και αυτοί τους απεκρίνοντο, «Αγάδες από μας δεν είναι τίποτε, αυτά δεν είναι εδικά μας πράγματα, τα κουβαλούν οι φίλοι του Αλή Πασά, διά να ενοχοποιήσουν εμάς τους πιστούς δούλους του Σουλτάνου, και να κατορθώσουν να συγχωρήση ο Αφέντης μας τον Αλή Πασά και να τον στείλη πάλιν πίσω εις την Πελοπόννησον. Εξεχάσατε τα περασμένα όπου μας έκαμαν οι Αρβανίται, και πόσα εμεταχειρίσθημεν διά να τους βγάλωμεν από τον Μωριά; Τοιουτοτρόπως τα εσκεπάζαν και απεκοίμιζαν τους Τούρκους.

Αν τυχόν έφαγαν κανένα και του εύρισκαν επάνω του μπαρούτην ή άρματα ή τον έβλεπαν να αγοράζη μπαρούτην ή μολύβι ή πέτραις, τον ερωτούθσαν τι τα θέλεις, τους απεκρίνετο μωροθάμαχτα, δεν γνωρίζεις, Αγά μου, τι τραβούμαι από τα ζουλάπια (λύκους και άλλα άγρια θηρία), μελίσσι είναι, μας έφαγαν τα ζωντανά, και δεν μας αφήσουν κανένα, ελύσσαζαν και άρχισαν να χύνωνται επάνω μας να μας φάνε.

Διά να τους πιστεύουν δε περισσότερον την νύκτα οι τσομπάνιδες (ποιμένες) έρριχναν κάπου κάπου τουφεκιά, εφώναζαν ότι ήλθαν λύκοι να τους φάν τα πρόβατα. Πολλοί μάλιστα από τους Τούρκους κεχαγιάδες, οι οποίοι εκάθοντο εις τα χωρία και είχαν μαζί με τους Έλληνας τα πρόβατα τους έδιδαν μπαρούτη και βόλια διά τους λύκους και εβεβαίωναν και τους άλλους Τούρκους ότι διά λύκους αγοράζουν τα μπαρούτια οι ραγιάδες.

Αργότερα άρχισαν να πηγαίνουν εις τα βουνά να ρίχνουν 'ς το σημάδι και να γυμνάζονται εις το τουφέκι, εφορούσαν τα άρματα, έπλεκαν τσαρούχια, εφκίαναν παλάσκαις και τα συλακλίκια των, ετραγούδαγαν του Ρήγα τα ηρωικά τραγούδια, εδιάβαζαν γράμματα της Εταιρίας και άλλα τα οποία τους ήρχοντο από τους αδελφούς και τα έκρυβαν εις τους βράχους ή εις ταις σπηλιαίς. Τα δε άρματα τα άλειφαν με μελούδι (μεδούλι) και τα εκρέμον εις τα έλατα και εις άλλα δένδρα, διότι εις τα σπήτια τους τα έπερναν οι Τούρκοι και όλο ένα προετοιμάζοντο και επερίμεναν την καλήν ώραν της επαναστάσεως».

Ένα ιδιαίτερος ενδιαφέρον περιστατικό διασώζει ο Φωτάκος στα Απομνημονεύματα του αναφερόμενος στον δόλιο τρόπο με τον οποίο οι Οθωμανοί Αγάδες προσπαθούσαν απεγνωσμένως να εκμαιεύσουν το μέγα μυστικό των υπόδουλων Ρωμιών, εάν και κατά πόσο δηλαδή είχαν αρχίσει την προετοιμασία τους για ένοπλη επανάσταση εναντίον της σουλτανικής οθωμανικής τυραννίας, αλλά πάντοτε οι απόπειρές τους απετύγγχαναν οικτρώς διότι οι ηγήτορες των Ρωμιών ήταν πάντοτε υποψιασμένοι και είχαν την μέθοδο και τον τρόπο να αντιλαμβάνονται σε κάθε περίπτωση εάν τα λεγόμενα κάποιου Οθωμανού ήταν αληθή ή παραπλανητικά και παραπειστικά προκειμένου να παγιδεύσει κάποιο Ρωμιό με ένα και μόνο αντικειμενικό σκοπό που δεν ήταν άλλος από την αποκάλυψη της ενόπλου προετοιμασίας της Εθνεγερσίας κατά των Οθωμανών τυράννων. Μια τέτοια δολία απόπειρα καταγράφει ο Φωτάκος διηγούμενος με πολύ γλαφυρό και παραστατικό τρόπο το παρακάτω γεγονός: *«Πολλοί μάλιστα Τούρκοι εσοφίζοντο διάφορα πράγματα, αλλά ένα από τα περιεργότερα είναι το ακόλουθον. Έστειλαν μίαν ημέραν εις τον Δεσπότην Έλους Άνθιμον ένα Τούρκον, ο οποίος εγνώριζε και την γλώσσαν μας και τας θρησκευτικάς μας τελετάς. Αυτός καθώς επήγεν εις την Μητρόπολιν εξήτησε να προσκυνήση τον Δεσπότην, και ο Έλους διέταξε και τον έμβασαν εις την κάμαράν του, όπου έκαμνε τον άρρωστον διά να μην υπάγη με τους άλλους αρχιερείς εις την Τριπολιτσάν. Ευθύς καθώς εμβήκεν έπεσε και τον επροσκύνησε και του είπε, Δεσπότη μου, θέλω να εξομολογηθώ εις την Πανιερότητά σου ως Χριστιανός ταις αμαρτίαις μου. Ο Έλους του έδωσε την άδειαν, και ευθύς άρχισε και έλεγε ταις αμαρτίαις του με κλαύματα και με πολλήν προσποιητικήν κατάνυξιν, και τέλος του είπε «πότε θα έλθη Δεσπότη μου, η αγία εκείνη ώρα να πάρωμε τα άρματα, διά να σκοτώσωμεν τους απίστους τυράννους μας και να ρουφήξω από το αίμα τους»;*

Ο Δεσπότης έκαμε τότε σημεία της Εταιρίας, αλλά καθώς είδεν ότι δεν εννόησε τίποτε, εκατάλαβεν ότι είναι Τούρκος και άρχισε να τον συμβουλεύη και να του λέγη «τέκνον τί λόγια είναι αυτά; Μη πιστεύεις τα λόγια όπου λέγονται. Ο Θεός έβαλεν εις το κεφάλι μας τον Σουλτάνον διά το καλόν μας, αυτόν τον έβαλεν να μας εξουσιάξη και να ήμεθα πιστοί ραγιαδες του και ευπειθείς, διότι αυτός φροντίζει διά εμάς, επειδή αλλοιώτικα μας κολάζει ο Θεός». Έπειτα του edιάβασε την συνειθισμένην ευχήν και τον έστειλαν εις το καλόν.

Ο μεταμορφωμένος αυτός Τούρκος τα είπεν όλα όσα ήκουσεν από τον Έλους εις τους Αγάδες, και διά τούτο εκείνοι δεν τον υποπτεύοντο πλέον και τον άφησαν ως άρρωστον να μην πάη εις την Τριπολιτσάν. Τοιαύτα πολλά εγίνοντο μέχρις ότου αρχίση η επανάστασις».

Όταν δε ήλθε το πλήρωμα του χρόνου για τον Ευαγγελισμό του υπόδουλου Γένους, όπως γράφει συγκινημένος ο Φωτάκος, *«Κατά τα μέσα μάλιστα του Μαρτίου το πράγμα επροχώρησε πολύ, όλοι οι Πελοποννήσιοι το εγνώριζαν, άφησαν όλαις ταις άλλαις δουλειαις των και εις τα πράγματα του πολέμου μόνον ενασχολούντο. Παντού έβλεπες κίνησιν και συνάμα φόβον και χαράν διά το άρχισμα της επαναστάσεως. Τα πάντα όσον ημπορούσαν τα ετοίμασαν και δεν εχρειάζετο παρά να δοθή το σημείον της ενάρξεως του αγώνος».*

Και ούτω εγένετο Ελλάς.